

TÉLI MADÁRVILÁG

Intézmény: Szivárvány Óvoda, Kistelek

Projektvezető óvodapedagógus: Virágné Szűcs Éva

Kapcsolattartó: Habók Anita SZTE (habok@edpsy.u-szeged.hu)

Gyerekek életkora: 5-6 év

Megvalósítás ideje: 2018. 01. 08. – 2018. 01. 12.

Projektnapló

A projekt középpontjában a madarak állnak. A gyerekek először a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben madárlesen vettek részt, mely széleskörű ismeretet adott a hazai madarak téli életéről. Ezt különböző – az anyanyelvi, zenei, matematikai, természettudományi, testi neveléshez köthető – foglalkozások követték, amelyek révén a gyerekek megismerték a madarak élőhelyét, ráirányították a figyelmet a madarak tulajdonságaira és külső megjelenésére.

A projekt célja:

- Környezetünk madárvilágának és természeti kincseinek több napon át történő felfedezése. A téli erdő növény- és állatvilágának megfigyelése, az erdő kincseinek gyűjtése.
- Játékos helyzetek kialakítása, vizsgálódások, tapasztalatok gyűjtése természetes környezetben és különböző helyszíneken az élménypedagógia alkalmazásával.
- A természeti és épített értékeink megismertetésével a közvetlen környezetünkhöz való ragaszkodás, a lokálpatrióta szemlélet megalapozása.
- A gyermekeken át a családok környezettudatos szemléletének, magatartásának alakítása.
- Lehetőség biztosítása a környezeti problémák önálló felfedezésére, megoldások keresésére, a környezet iránti érdeklődés felébresztésére.
- A tudományos ismeretszerzés (pl. megfigyelés, tapasztalatok rögzítése, megfogalmazása) és a gondolkodás (pl. összehasonlítás, analógiák felismerése, relációk felismerése, rendszerezés, oksági gondolkodás) alapvető elemeinek fejlesztése.
- A kreativitás fejlesztése.

A projekt menete

1. tevékenység

Tevékenységi forma: A környező világ tevékeny megismerése. Kirándulás a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetbe madárlesekre, a tónál, a mezőn és az erdőben a madarak megfigyelése szabad szemmel és távcsővel.

A tevékenység célja

1. A téli madárvédelemmel való ismerkedés természetes környezetben, tájvédelmi területen, madárlesen.
2. A gyerekek kapjanak lehetőséget a környezeti problémák önálló felfedezésére, megoldások keresésére, a környezet iránti érdeklődés felkeltésére.
3. Ismerkedés az északról idelátogató madarakkal, nevükkel (darvak, keresztcsőrű, süvöltő), ismeretek szerzése, védelmükről, életmódjukról, tapasztalatszerzés.
4. Tudatos állatvédelem.
5. A természet iránti szeretet és tisztelet, pozitív érzelmi viszony alakítása.
6. A téli erdő növény és állatvilágának megfigyelése.
7. A szülőföldhöz és ezen belül Pusztaszerhez és Kistelekhez való kötődés.
3. A madaraknak ajándékba vitt csemegék (napraforgómag, dióbél) elhelyezése.
4. A természetben való viselkedés szabályainak betartása: „Mi csak vendégek vagyunk a természetben.”, a csend hangjainak „meghallása”.
5. A madárlesek használata, a közelben lévő madarak megfigyelése, nevük, külső tulajdonságaik megfogalmazása, életmódjukkal való ismerkedés (pl. darvak, kék- és széncinkék, fekete-rigó).
6. Az összpontosított figyelem fejlesztése, egyre inkább tudatában legyünk annak: mit látunk, szagolunk, hallunk vagy elképzelünk.
7. Érzékszerveink élesítése a természetben, az öt érzékelési terület fejlesztése.
8. Matematikai tartalmak irányított megfigyelése, madarak mérete, párban élő madarak, számlálásuk, melyik madárlesen van több madár.
9. Az összefüggések felfedeztetése, spontán felismerések megerősítése.
10. A madarak mozgásának utánzása.

A tevékenység feladatai

1. A helyszín kiválasztása, felmérése, a madarász szakemberekkel a gyerekek fogadásának megbeszélése.
2. Természet megfigyelése: „Alszik a természet?” Az időjárás szembeutó változásainak megfigyelése, megbeszélése (növények, állatok nyomai a hóban, állatetető megtekintése).

Képességfejlesztés

1. A megismerő funkciók fejlődésének elősegítése

- Kognitív gondolkodás fejlesztése a problémahelyzetek kialakításával.
- Érzékelés-észlelés fejlesztése, a madarak hangja (hallás), és megtalálásuk (látás), madártollak gyűjtése (tapintás); szaguk (szaglás)
- Figyelem tartósságának, terjedelmének, elmélyültségének fejlesztése: madárlesen a madarak színe, formája.
- A gondolkodás fejlődésének elősegítése: a hasonlóságok és különbségek felismerése a madarak összehasonlítása során.
- A gondolatok megfogalmazása: verbális fejlesztés.
- Alak- és formaállandóság fejlesztése a különböző formájú sémamadarak körberakásával.

2. Szociális készségek fejlődésének elősegítése

- Társakkal való együttműködés a madárlesekben.

3. Egészséges életmód alakítása

- A szabadban tartott mozgással egybekötött tevékenységek sorozata.

4. Anyanyelvi nevelés

- Élmények megfogalmazása.
- Aktív-passzív szókincs fejlesztése.
- Versek, mondókák: Ne szedj fészket...; Madarak voltunk...; Nemes-Nagy Ágnes: Madarak; Az erdő az nagyon messze lehet...

A tevékenység menete

- Mese: Cinegenaptár c. mese olvasása

- Beszélgetés annak az apukának a munkájáról, aki Máté Bence világhírű természetfotós asszisztense, a gyermekek lelkesedésének felkeltése. Máté Bence a természetfotózás Oscar-díjának tartott Wildlife Photographer of the Year címet nyerte el 2010-ben, de azóta is számos díjat nyert fotóival (<https://matebence.hu/?lang=en>). Pusztaszeren több madárlest is kialakított, ahol a gyerekek egy speciális üvegfal mögül tudják megfigyelni közvetlen közlelről a madarakat.
- Problémafelvetés: Nézzük meg, milyen vendégmadarak telelnek át nálunk, utazzunk el az apuka munkahelyére.
- Utazás Pusztaszerre, a tájvédelmi körzetbe.
- A madárlesek megtekintése, kipróbálása, tapasztalatszerzés a madárvédelemről (madarak etetése, fotózása, mindennapjainak megfigyelése).
- A gyerekek figyelmének felhívása a természeti és épített környezet megóvására.
- A téli erdő növény- és állatvilágának megfigyelése szabad szemmel, távcsővel és nagyítóval. Nyomok felfedeztetése, beazonosítása.
- A kiszáradt fa mint élettér bemutatása.
- Játék: Kismadárka, adj egy hangot!, Az én madaram c. játék, valamint szabad játék.

Szervezési feladatok

- Előzetes megbeszélés a tájvédelmi körzet munkatársával. A tájvédelmi körzet megtekintése. Az utazás megszervezése.
- A szülők bevonása a készülődésbe.
- Magok, tobozok, képek gyűjtése.

2. tevékenység

Tevékenységi forma: A tapasztalatok felidézése, rögzítése

A tevékenység célja

1. Az előző napi kirándulás hangulatának, tapasztalatainak felidézése mesekeretbe ágyazva.
2. Kooperatív tanulás – a mozaik módszer alkalmazása
3. A szociális készségek fejlesztése: tudjanak együttműködni, a másokra figyelni, elfogadni a másikat; tanuljanak egymástól.

A tevékenység feladatai

1. A gondolkodás fejlesztése problémahelyzetek révén. Gondolkodási műveletek alkalmazására való késztetés és a helyes megoldásra rávezetés. Összefüggések felfedeztetése, spontán felismerés megerősítése.
2. A gondolkodást elősegítő kérdések használata:
Mikor fog kiderülni, hogy jól gondoljuk-e?; Mi annak az oka, hogy...?; Hogyan lehetne megoldani?; Mi történne akkor, ha nem lennének madarak?
3. Memória, figyelem fejlesztése a felidézett emlékképekkel.
4. Differenciált fejlesztés, egyéni bánásmód elvének érvényesítése.

Képességfejlesztés

1. Kognitív készségek (összehasonlítás, ok-okozati összefüggések, általánosítás, konkretizálás stb.) fejlesztése, az összefüggések felfedeztetése
2. Észlelés, érzékelés fejlesztése
3. Matematikai tartalmak kiemelésének segítése: mennyiségi relációk (több, kevesebb, ugyanannyi), számlálás gyakorlása
4. Nagymozgások fejlesztése a dramatikus játékok és a tánc által.
5. Érzelmi, közösségi fejlesztés: természetvédelemre nevelés
6. Szociális készségek fejlesztése kooperatív tanulással

A tevékenység menete

- Motiváció, pszichikus feltételek megteremtése: Gryllus Vilmos: Madarak c. CD-jéről Az erdő című ének meghallgatása: relaxálás, madárhangok hallgatása.
- Mesekeretbe ágyazva dramatikus játékok és madarakkal kapcsolatos feladatok megoldása. Játék: Madárátváltós játék; Vándormadarak megmentése: megetetése, és tűzrakás, melegedés a tűznél. Játék matematikai tartalommal: Annyi magot (műanyag kupakot) vegyél ki a szakajtóból, ahányat tapsolok, dobbantok, és olyan színűt, amelyet mondok. Számlálás gyakorlása: több, kevesebb, ugyanannyi, színek gyakorlása.
- Tánc, hét motívummal, utánzó mozdulatok, körben táncolás: 1. Madarak kikelnek a tojásból; 2. A madarak a szárnyaikat próbálgatják; 3. Magokat csipegetnek; 4. A madarak felszállnak; 5. Fészket építenek; 6. A madarak táncolnak; 7. Elalszanak.
- Kooperatív tevékenységek, mozaiktanulás:

A három témát három egységre bontva, különböző gyermeki tevékenységekkel dolgozzuk fel. Témák:

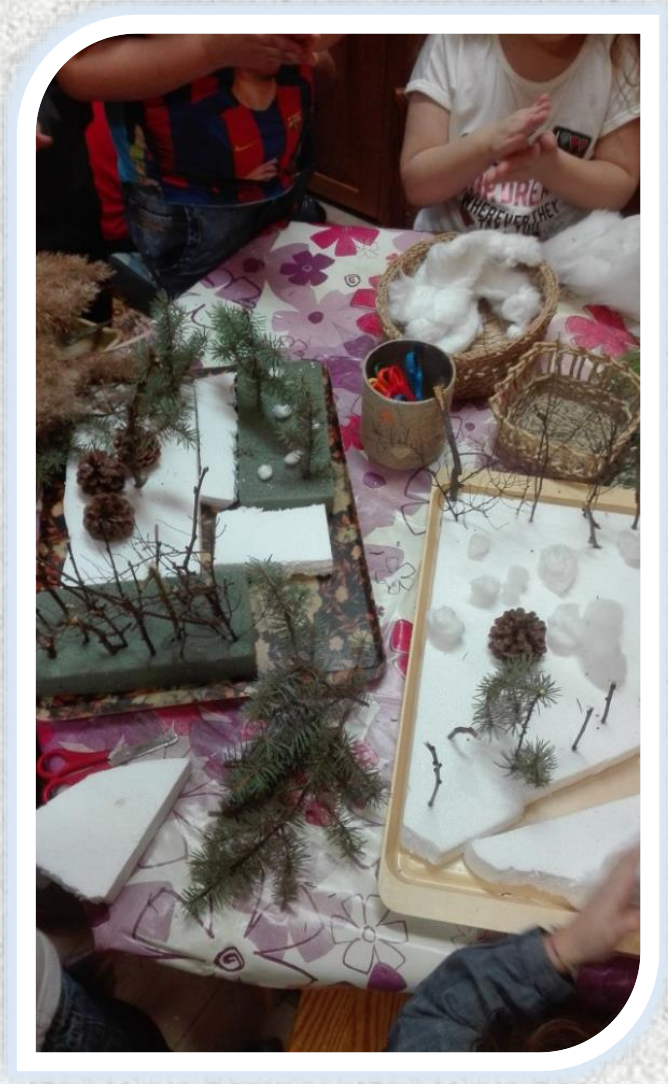
- a) Plakátok készítése a madarokról, címe: Etesd a madarakat! Költöző és itt telelő madarak képeinek szétválogatása, kivágása, majd felragasztása a plakátra.
- b) Téli táj elkészítése terepasztalra gallyakból, fák barkácsolása, vatta tépkedése havas táj létrehozásához, papír madárfigurák kifestése, elhelyezése a terepasztalon.
- c) Madáretető barkácsolása deszkadarabokból asztalosmester által, a gyerekek bevonásával.

Hangulati lezárás mesemondással: Lotilko szárnyai, népmese

Szervezési feladatok

- Gyűjtőmunkák: madártollak, valamint az itt telelő és költöző madarak képeinek gyűjtése
- Az eszközök előkészítése (műanyag kupakok, csipeszek, madarak képei, ragasztók, nagyméretű kartonok, lécek, szögek, kalapácsok, CD-k).
- Madárbáb használata, dramatikus játékok alkalmazása a játékoság és a figyelem fenntartásának érdekében.
- A terem átrendezése, a hely kialakítása a munkához.

3. tevékenység

Tevékenységi forma: Rajzolás, festés, gyurmázás

A tevékenységi forma

1. Mintázási technikák gyakorlása: gömbölyítés, sodrás, összeállítás madárformává. Kiegészítők használata: madártollak és bogyók (szemnek).
2. Örömszerzés a madaraknak.
3. Szem-kézkoordináció fejlesztése, ollóhasználat gyakorlása, esztétikai érzék fejlesztése.
4. Természettudatos szemléletmód alakítása: műanyag-palackok újrahasznosítása, felhasználása, a szelektív hulladékgyűjtés fontossága.
5. Szociális készségek fejlesztése: együttműködésre nevelés, a közösségi szabályok betartása.

A tevékenység feladatai

1. Gyurmamadarak készítése, madárkalács készítése, saját madáretető elhelyezése.

Képességfejlesztés

1. Finommotorika fejlesztése, szem-kéz koordináció fejlesztése.
2. Kognitív funkciók fejlesztése: figyelem tartósságának, terjedelmének, elmélyültségének fejlesztése a tevékenységben való aktív részvétel által.
3. Matematikai tartalmak (tulajdonságok, mennyiségek, viszonyok) megfigyeltetése: a gyurma, bogyók tulajdonságai,

gömbölyítés, lapítás, a formák részeinek száma, a falécek mérete, mennyi madárkalácsot készítettünk összesen, a beültött szögek száma.

4. Érzékszervi fejlesztés: szem-kéz koordináció fejlesztése és színérzék fejlesztése.

A tevékenység menete

1. Gyurmamadarak készítése a terepasztalhoz. Madárfotós könyvek nézegetése (Máté Bence: Láthatatlanul)
2. Madárkalács eleség készítése a madarainknak, elvitele a gesztenyefához, az óvoda udvarán lévő fákon való elhelyezése, az elkészített madáretetők megtöltése.
3. Madaras kifestők színezése, kivágása és elhelyezése a teremben lévő dekorációs fákon.
4. Műanyag palackokból madáretető készítése és elhelyezése az óvoda udvarán.
5. Hangulati lezárás: Gryllus Vilmos: Madáretető c. énekre tánc.

Szervezési feladatok

Eszközök beszerzése (tobozok, gyurmák, bogyók, tollak, olló, zselé, magvak, kifestők nyomtatása, színes ceruzák hegyezése, ragasztók).

Tobozok gyűjtése az erdőben, otthonról.

Nagyon kemény állagú zselatin megfőzése és a magvak belekeverése.

4. tevékenység

I. Tevékenységi forma: Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: Új dalok megismerése, gyakorlása (Muzsikáló madárház c. CD-ről a Madáretető, illetve a Verébről, harkályról c. dal); Zenei készségek fejlesztése és személyiségfejlesztés

A tevékenység feladatai

1. Zenei fejlesztés: ritmikai készség fejlesztése; egyenletes löktetés gyakorlása; ritmus-visszhang játék a madárcsőr kopogását utánozva. Halk-hangos fogalompár érzékelése, egy-egy zenei motívumon keresztül.
2. Hallásfejlesztés: a hangszínfelismerés fejlesztése az ismert madarak hangjának felismerésével, illetve utánzásával. Egymás hangjának felismerése, megnevezése.

Játék: Madárhangverseny rendezése

Képességfejlesztés

1. A tanult énekes játékok ismétlésével memóriafejlesztés. A figyelem, koncentráció fejlesztése.
2. Járással, guggolással, futással, pörgésekkel egyensúly és nagymozgások fejlesztése.
3. A táncos játékokkal a finommotorika és a verbalitás összekapcsolása.
4. Egyenletes löktetés fejlesztése: madarak kopogásának utánzása.
5. Ritmusfejlesztés: Ritmus-visszhang játék a kopogás megfigyelésével. A gyermeki ritmus-improvizáció fejlesztése

6. Hallásfejlesztés: a halk-hangos fogalompár gyakorlása visszhangjátékkal.

7. Fejlesztés: körjátékokban lépések jobbra-balra, előre-hátra, emelkedés lábujjhegyre: téri tájékozódó képesség fejlesztése.

A tevékenység menete

- Motiváció
- Játékkeret: Sétáljunk el gondolatban a téli erdőbe, mezőre, látogassuk meg az ott élő madarakat. Mondókázás, éneklés, verselés.
- Az új madaras dal bemutatása, gyakorlása. Egyénileg tánc kitalálása, kreativitás támogatása.
- Ritmus-visszhangjáték az erdőben. Madárkopogások utánzása: üzenetet küldenek nekünk a madarak, üzenjünk nekik vissza.
- Szabályok megbeszélése. Hallásfejlesztés: halk-hangos fogalompár gyakorlása a Harkály kopog a száraz kérgen...c. énekkel.
- A varázstánc eltáncolása motívummal.
- Hangszínérzék fejlesztése: egymás hangjának felismerése.
- Madárhangverseny. A gyermeki zenei improvizáció fejlesztése, ritmusgyakorlás.
- Hangulati lezárás: Zenehallgatás, tánc.

Szervezési feladatok

Terem elrendezése.

II. Tevékenységi forma: Könyvtárlátogatás. Séta a kisteleki könyvtárba, az udvari baglyok megfigyelése, madaras könyvek nézegetése, kikölcsönzése.

A tevékenység célja

1. Ismerkedés a könyvtár használatával, rendjével.
2. Ismerkedés az áttelelő madarak neveivel, képeivel, életmódjával, vendégmadaraink nevei, képük, vándorló életmódjuk.

Áttelelő madaraink: ökörszem, veréb, fakopáncs, kékcinke, fekete-terigó, őszapó, széncinke

A tevékenység feladatai

Madaras könyvek nézegetése, kölcsönzése a csoport részére.

A könyvtáros néni meséjének és előadásának meghallgatása, kérdések feltevése.

Képességfejlesztés

Közintézményben a kommunikációs szabályok betartása.

A tevékenység menete

- A könyvtári baglyok megfigyelése.
- Könyvtárlátogatás.

Szervezési feladatok

Könyvrarral való egyeztetés. Könyvek kiválogatása.

5. tevékenység

Tevékenységi forma: Madártorna

A tevékenység célja

1. A madarak mozgásának utánzása, a mozgásleképzés élményének átélése, kooperatív képességek fejlesztése a játékokon keresztül

A tevékenység feladatai

1. Alapvető gyermeki szükséglet kielégítése: mozgás és öröm
2. Szabálykövetés, társas viselkedés alakítása
3. A madarak mozgásának utánzása

Képességfejlesztés

1. Testi fejlesztés: az izomzat erősítése, a gyorsaság növelése.
2. Talpboltozat erősítése, lúdtalp-torna.
3. Finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.
4. Testséma és téri tájékozódó képesség fejlesztése.
5. Matematikai tartalmak: számlálás, viszonyítások (több, kevesebb, ugyanannyi), összehasonlítások gyakorlása mozgásos tevékenységhez kapcsolva.

A tevékenység menete

- Futás feladattal: Madaras fogó...; A sas és a pókok fogó.
- Járás feladattal: Verébjárás, Járás térdemeléssel.
- Gimnasztika: Madaras bagolytorna, Utánzó, játékos gyakorlásvezetés.
- Főgyakorlat: Madarak a téli erdőben.
- Játék: Magocska-gyűjtő... Lábujjal ki tud több magot összegyűjteni a fészkébe?

Szervezési feladatok

Tornaterem elrendezése.

A projekt lezárása

Kiállítás berendezése a projekt ideje alatt készített munkákból: madáretetők, madárkalács, madarokról rajzok, kifestők, plakátok, festmények, puzzle, memóriakártyák.

Reflexiók

A projekt nagyszerű lehetőséget adott arra, hogy a gyerekek a természetben tudatos megfigyeléseket végezzenek. Jó volt látni azt a felszabadult gyermeki viselkedést, amikor kiszálltunk a buszból, elindultunk a madárlesek felé, és a gyerekek elkezdtek nézelődni, használták a távcsöveket, kémlelték a természetet. Boldogan szaladtak előre, alig várták, hogy odaérjünk a lesekhez. A tóhoz közeledve azonban csendben kellett maradni, ami nem mindig sikerült. Így meg kellett tapasztalniuk, ha szeretnék megnézni a madarakat, csendet kell tartani, mert különben elrepülnek. Összességében nemcsak a gyermekeknek, de a kísérőknek is nagy élmény volt a kirándulás. Rácsodálkoztunk az épített madárfészkekre és az erdő állataira is. A gyermekek több madarat is észrevettek. Láttunk például darvakat, melyek Skandináviából érkeznek hozzánk, de voltak őzek is. A kisvárosunk könyvtárának udvarán baglyokat figyeltünk meg, 8 bagoly lakik a fákon. Az élő természet megfigyelése jó lehetőséget adott a madarokról szóló mondókák felidézéséhez, dalok énekléséhez és hallgatásához, olyan alkotások készítéséhez, mint a madáretető, madárfészkek, vagy a madarak mintázása gyurmából. A gyerekek jól érezték magukat és megbeszélték, hogy tavasszal is szeretnének eljönni. Megtekinteni a területen lévő gazdaságban élő háziállatokat, megfigyelni az ürgéket, melyek egész hálózatot építettek ki a területen, és természetesen a madárfészkekbe költöző madarakat is meglátogatnák.

A projekt megvalósítását az MTA-SZTE Természettudomány Tanítása Kutatócsoport támogatta.